

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۱۸/۱۲/۲۹

حنیف رهیاب رحیمی

حکیم گذشته ها و حکیم امروز

در گذشته های خیلی دور، که در دنیا نی شر بود و نه شور، نی طالب و داعش و نی گزدم و زنبور و دیگه سگ و سکور، هرکس بود در کارک خود مسرور و هر گلرخ به حسن و دلبری مغرور، «لقمانی» می زیسته، با علم و خرد آراسته و همه جا مشهور، در میان همان جمع و همان مردم، ذکی و با فهم و شعور، رمز و راز زندگی را نیک دانسته و از جام علم و دانش مخمور، «حکیمش» لقب نهاده بودند یعنی لقمان حکیم.

نمی دانم اگر حالا زنده می بود، علم و حکمتش تا چه حد مفید و سازنده می بود، در زیر پلی پودر می زد و یا باز هم گپ از علم و هنر می زد، عضو حزب گلبدین می شد یا گپ از کهکشان و ماه و اختر می زد یا مانند وکیلان پارلمان مداری می شد و خلق خدا را منتز و جنتز می زد یا سرمه را چون مامورین حکومتی در روز روشن از چشمان تر، تا می شدی خبر، می زد!

هرچه بوده بوده ولی از نصایح لقمان طوری استنباط می شود که لقمان حکیم را فرزندی بوده، گپ نافهم و نااهل و نادان، بدکردار و بد گزاره و بد زبان، از ادب و آدمیت گریزان، و بی تربیه و زنباره و مایل خوبان، مجبور به ایراد نصایح زیادی شده بیچاره لقمان، به آن به فرزند بی هنر و بی مسلک و بیکاره و همره شیطان! لقمان از گوشه های فرزندش گرفته و داد زده:

«...فرزندم، راز خود را با زنان و کودکان مگو، با چشم و ابرو با دیگران سخن مگو، با پدر و مادرت بهترین رفتار را داشته باش، با غرور و تکبر با دیگران رفتار مکن، در راه رفتن میانه رو باش، برسر دیگران فریاد مکش و آرام

سخن مگو، با بدان و جاهلان همنشینی مکن، نا آموخته استادی مکن، در حضور دیگران دندان پاک مکن، در مجالس انگشت در بینی مینداز، از پیش دیگران غذا و میوه بر مدار، در راه رفتن از بزرگان پیشی مگیر، سخن و کلام دیگران را قطع مکن، با دیوانه و مست سخن مگو، هنگام راه رفتن جز به ضرورت چپ و راست خود را نگاه مکن، با چشم و ابرو با دیگران سخن مگو، از شوخی و مزاح خود کمتر کن، با صدای بلند آب دهان و بینی را پاک مکن، به هنگام خمیازه دست بر دهان خویش بگذار.... و الی آخر.»

اما از قضا درین روز و روزگار کمپیوتر و انترنت و فیسبوک و عصر ماه و مشتری و اتوم، از حکیمی سخن می رانیم

که از لغمان است. اما این حکیم جان از لغمان است و کم از او نیست.

معلوم می شود این شخص هم نصیحت هایی به فرزندش کرده که با پندهای لقمان حکیم بی مشابهت نیست بنا برین لازم دانستیم دوستان را به خواندن پندهای عصر فیسبوک و کمپیوتر حکیم لغمان جلب کنیم تا خود شان آنرا با پندهای زمان فالبینی و تعویذ نویسی مقایسه نمایند. چنانچه فرموده:

- فرزند بی لحاظ و بی نیاز و بی روزه و بی نماز و لنگ کوتاه زبان دراز فیسبوک بازم!
- اول خو از فیسبوک بازی اجتناب کو، اگه نمی کنی پس پندهای مره حساب کو و در عملی کردنش شتاب کو:
- فرزندم، هرگاه در فیسبوک داخل شدی و دیدی که آتش دشمنی بین دو شخص فواره می کنه، یکیش طرف دیگرش خوده شکلک و فواره می کنه، و دیگران همه نظاره می کنه تو هم یک گیلن پترول حواله کو و بگریز.
- در فیسبوک با هر کس زبان درازی نکو، با آبروی خود و دیگران بازی نکو، هیچ وخت مجرمه خیال قاضی نکو.

- هرگز بجز سخن خیر مگوی، از چت کردن های نصف شو دوری بجوی.
- همیشه احوال دوستان و عزیزان رامی گرفته باش، و راز های شانرا می نهفته باش.
- از هر کس که توقع لایک داری، پس تو از لایک کردنش چه باک داری؟
- خوش زبانی و خوش نویسی را تمرین کو، دهن همه را با گپ های نیکو شیرین کو. فیسبوک را با یگان خواندن عشقی رنگین کو.

د پانو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رایرلو مخکې په خیر و لولئ

- هرگاه نوشته کسی خوشتر نیامد، هر هفت سوراخت را ببند فرزندانم که بادت بیرون نشود.
- سعی کن که ازین چشمه روان، خود را سیراب سازی نه اینکه هم مه و هم خانواده را بی آب سازی!
- اگر کسی بر پُست هایت مهر لایک نگذاشت، تو هم لایکش نکو اما هوش کن به این جرم بلاکش نکو.
- کسی را دشنام مده تا ما هم دشنام نخوریم، زیرا در فیسبوک کسانی هم راه یافته اند که در ظرف یک دقیقه مانند نداف پخته هایت را باد می کنند.
- فرزندانم، اگر در موردی، عقل و دانشت قد نداد، مأیوس مشو، خود ده کوچۀ حسن چپ بزن و بگریز. بدان که گریز کار مردان است! و ازین قسم مردان در فیسبوک به هزاران است.
- دین و عقیده دیگران را محترم بشمار. خود را مامور امر بالمعروف نساخ که ریشت را تار تار می کنند و جاهای پوشیده ات را غار غار.
- از عمل قبیح دست بردن به این جا ها و آن جاهایت بپرهیز. در فیسبوک همه حضور دارند. خانمها بیشتر از مردها شعور دارند.
- محرمیات را محرم نگهدار که بی تربیه بودند بر ملا نگرده.
- گپ های ثقیل و سنگین بزن. آدمهای بی تربیه ره قیل کرده ده زمین بزن!
- کامنت و یا هر چیزی که می نویسی، خوب بخوان. گپ یله و ناسنجیده و بی معنی در کامنت نمان، که باز پسان تر نشوی پشیمان!
- ضرور نیست در هر کاسه یکبار سرت را پیش کنی. نوشته هر کسه یکبار تفتیش کنی. و همه را در تشویش کنی!
- هیچوقت به آنچه که علم نداری، نظرت را بیان نکو. فکرت باشه که پطلونه خیال تنبان نکو!
- اگر کسی در باره افغان و افغانستان نوشت، یا چیزی در شأن مردم لغمان نوشت، یا راست یا دروغ یا بهتان نوشت، یا اگر با صدق و با ایمان نوشت، از بین بازار یا از داخل زندان نوشت، از فرانسه یا از انگلستان نوشت، اگر جان یا قربان نوشت اگر با شور و هیجان نوشت، اگر دریشی داشت یا با تنبان نوشت، اگر مامور یا قومندان نوشت، حتی اگر صدیق افغان نوشت، یا سلیم شاهین یا سلمان خان نوشت، لایک اش کن. به شرطی که به نفع مردم افغانستان نوشت.
- (والسلام حکیم لغمان)